

M. Čentoricka
2019.01.19.

APSTIPRINU
Tieslietu ministrs
Dzintars Rasnačs

[Signature]
2019. gada 11. janvārī

VALSTS TIESU EKSPERTĪŽU BIROJA STRATĒGIJA 2019. – 2020. GADAM

Rīga, 2019

SANĒMTS
Valsts tiesu ekspertīžu birojs
21.01.2019. Nr. *157*
Lietas Nr. *1-4.1*

SATURS

Vispārīgā daļa	3
Ievads	3
1. Darbības pilnvarojums (mandāts)	3
2. Darbības virziens	4
2.1. Esošās situācijas apraksts	4
2.1.1. Tiesu ekspertīzes attīstību ietekmējošie faktori	4
2.1.2. Situācija tiesu ekspertīžu jomās	5
2.1.3. Cilvēkresursu kapacitāte	6
2.1.4. Tehnoloģiskā kapacitāte	6
2.1.5. Ekspertīžu darba elektronizācija	7
3. Darbības virziena mērķis	7
4. Darbības virziena prioritātes, īstenojamie pasākumi un rezultāti	8
4.1. Pasākumi darbības virziena īstenošanai	8
4.1.1. Tiesu ekspertīžu kapacitātes paaugstināšana	8
4.1.2. Augsta un starptautiski atzīta tiesu ekspertīzes kvalitātes standarta nodrošināšana	9
4.1.3. Tiesībsargājošo iestāžu un tiesu sistēmas darbinieku kompetences celšana tiesu ekspertīžu jautājumos	10
1.5. Darbības spēju izvērtējums	12

Vispārīgā daļa

Ievads

Vīzija: Valsts tiesu ekspertīžu birojs ir tiesu ekspertīžu iestāde, kas rūpējas, lai jaunākie zinātnes atklājumi un tehnoloģiju sasniegumi kalpo faktu noskaidrošanai likuma varas un taisnas tiesas interesēs.

Misija: Valsts tiesu ekspertīžu birojs nodrošina faktu noskaidrošanu objektīvas, tiesiskas un zinātniski pamatotas tiesu ekspertīzes veidā likuma varas un taisnas tiesas interesēs. Biroja eksperti ir objektīvi, neatkarīgi, neietekmējami un vienmēr tiecas noskaidrot patiesību.

Vērtības: objektivitāte, tiesiskums, zinātniska pamatotība.

1. Darbības pilnvarojums (mandāts)

Valsts tiesu ekspertīžu birojs (turpmāk — birojs) ir Tieslietu ministrijas pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde. Biroja mērķis ir nodrošināt objektīvu, tiesisku un zinātniski pamatotu tiesu ekspertīzi tiesas (tiesneša), prokuratūras un izmeklēšanas iestāžu uzdevumā.

Biroja darbības mandātu un kompetenci nosaka Ministru kabineta 2004.gada 14.septembra noteikumi Nr.793 „Valsts tiesu ekspertīžu biroja nolikums” (turpmāk – nolikums), Ministru kabineta 2016.gada 20.decembra noteikumi Nr.835 „Noteikumi par tiesu ekspertīžu iestāžu sarakstu un tiesu ekspertu specialitāšu klasifikatoru”, Ministru kabineta 2017. gada 5. septembra noteikumi Nr.530 “Valsts tiesu ekspertīžu biroja maksas pakalpojumu cenrādis”, Ministru kabineta 2016. gada 13. septembra noteikumi Nr.606 “Tiesu ekspertīžu organizēšanas kārtība”, Ministru kabineta 2016. gada 13. decembra noteikumi Nr.782 “Tiesu ekspertu disciplinārlietu ierosināšanas un izskatīšanas kārtība”, Ministru kabineta 2016. gada 30. augusta noteikumi Nr.582 “Tiesu ekspertu padomes nolikums”.

Biroja veikto tiesu ekspertīžu veikšanu reglamentē Tiesu ekspertu likums, Kriminālprocesa likums, Civilprocesa likums, Administratīvā procesa likums un Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss.

Atbilstoši nolikumam birojs:

- veic tiesu ekspertīzes kriminālprocesa, civilprocesa un administratīvā procesa ietvaros;
- veic ekspertīzes pēc juridisko un fizisko personu pieprasījuma;
- veic konsultatīvi metodisko darbu jautājumos par zinātniski tehnisko līdzekļu lietošanu lietisko pierādījumu izņemšanā, nostiprināšanā un glabāšanā, kā arī uz ekspertīzi sūtāmo materiālu sagatavošanā un noformēšanā.

Funkciju izpildes nodrošināšanai birojs:

- izstrādā un ievieš tiesu ekspertu darbā jaunas pētījumu metodes un tehniskos līdzekļus, pamatojoties uz zinātnes sasniegumiem un ekspertīžu prakses apkopojumiem;

- izstrādā informatīvos un metodiskos materiālus;
- veic mācību metodisko un informatīvo darbu ar tiesībsardzības iestāžu darbiniekiem;
- veic zinātniski praktiskos pētījumus dažādos ekspertīžu veidos.

Atbilstoši savai kompetencei birojs:

- sagatavo valsts investīciju un starptautisku programmu projektu pieteikumus, kā arī sekmē investīciju programmu īstenošanu;
- sniedz Tieslietu ministrijai priekšlikumus normatīvo aktu izstrādē;
- sadarbojas ar starptautiskajām organizācijām un citu valstu ekspertiestādēm, organizē starptautiskas apspriedes un konferences tiesu ekspertīžu jautājumos un piedalās to darbā;
- pieprasa un saņem biroja darbam nepieciešamo informāciju no citām valstīm saskaņā ar starpvalstu līgumiem.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2016. gada 20. decembra noteikumiem Nr. 835 "Noteikumi par tiesu ekspertīžu iestāžu sarakstu un tiesu ekspertu specialitāšu klasifikatoru" birojs ir vienīgā tiesu ekspertīžu iestāde valstī, kas nodrošina augsnes izpēti, augu valsts objektu izpēti, ceļu satiksmes negadījumu izpēti, krāsu un polimēru materiālu un pārklājumu izpēti, rakstīta teksta lingvistisko izpēti, reljefo identifikācijas zīmju izpēti, stikla, keramikas un to izstrādājumu izpēti. Birojs nodrošina arī daktiloskopisko ekspertīzi, t.i. daktiloskopisko identifikāciju un papillārlīniju pēdu vizualizēšanu, dokumentu tehnisko izpēti, dokumentu materiālu izpēti, informācijas tehnoloģiju izpēti, metālu un sakausējumu izpēti, naftas produktu un viegli uzliesmojošo šķidrumu izpēti, šķiedru materiālu un dzīvnieku matu izpēti, šāviena pēdu ķīmisko izpēti, rokraksta un paraksta izpēti, homoskopisko pēdu izpēti, mehanoskopisko pēdu izpēti.

2. Darbības virziens

Darbības virziena nosaukums: objektīva, tiesiska un zinātniski pamatota tiesu ekspertīze.

2.1. Esošās situācijas apraksts

2.1.1. Tiesu ekspertīzes attīstību ietekmējošie faktori

Aizvien vairāk pieaug tiesu ekspertīzes loma tiesas un pirmstiesas izmeklēšanās procesā. Attīstoties zinātnei un tehnoloģijām, potenciāli pieaugušas arī tiesu ekspertīzes iespējas izpētīt dziļāk, noskaidrot vairāk, iegūt vairāk informācijas no mazāka pētāmā materiāla daudzuma un nodrošināt ātrākus izpētes rezultātus. Strauji attīstās jauni izpētes virzieni, tādi kā informācijas tehnoloģiju izpēte. Tomēr jāatzīmē, ka tehnoloģiju attīstība kombinācijā ar cilvēku, tehnoloģiju, un zināšanu brīvu kustību rada arī nozīmīgus izaicinājumus tiesu ekspertīzes jomai. Noziedzīgu darbību veikšanai tiek izmantotas arvien modernākas iekārtas, šīs iekārtas vai ar tām radītie nelegālie izstrādājumi un dokumenti tiek brīvi izplatīti citu ES dalībvalstu teritorijā. Nav šķēršļu arī noziedzīgu darbību veikšanai nepieciešamo zināšanu un informācijas brīvai aprītei starp dažādu valstu kriminālajām aprindām. Tādējādi tiesu ekspertīzes jomas attīstība ir tieši atkarīga no tiesu ekspertu spējām ātri un efektīvi apgūt jaunas zināšanas un tehnoloģijas, spējām sekot līdzi situācijai nozarē un jaunākajām noziedzības tendencēm, kā arī spējām apmainīties ar informāciju un pieredzi ar citu tiesu ekspertīžu iestāžu ekspertiem. Jauna tiesu ekspertīžu aprīkojuma iegāde, jaunu tiesu ekspertīžu virzienu attīstīšana un metožu izstrāde ir dārga un laikietilpīga, tādēļ ļoti nozīmīga ir biroja spēja stratēģiski pareizi sabalansēt resursus, lai nodrošinātu ne tikai esošos izpētes virzienus, bet arī spētu nodrošināt biroja piedāvāto ekspertīžu

pakalpojumu atbilstību reālajai situācijai un ekspertīžu noteicēju vajadzībām nākotnē.

2.1.2. Situācija tiesu ekspertīžu jomās

Ķīmiskās ekspertīzes

Šī joma apvieno vairākus ekspertīžu veidus, kas tiek lietoti plaša spektra noziegumu izmeklēšanā. Birojs ir vienīgā tiesu ekspertīžu iestāde valstī, kas veic krāsu un pārklājumu izpēti, polimēru izstrādājumu izpēti, stikla izpēti un šāvienu pēdu izpēti, izmantojot elektronskenējošo mikroskopu. Tāpat birojs veic šķiedru un matu izpēti, naftas produktu un viegli uzliesmojošu vielu un metālu izpēti. Prognozējams, ka pieprasījums pēc ķīmiskajām ekspertīzēm stratēģijas plānošanas periodā saglabāsies stabils.

Bioloģiskās un augsnes ekspertīzes

Bioloģiskās ekspertīzes ietver botāniskās ekspertīzes - koksnes izpēti, papīra izpēti, tabakas un dabisko psihotropo augu un sēņu izpēti, augsnes bioloģisko objektu izpēti, augstāko augu un zemāko augu daļu epidermālo izpēti un identifikāciju, kā arī dzīvnieku matu izpēti. Birojs ir vienīgā tiesu ekspertīžu iestāde valstī, kas veic augsnes un augu valsts objektu izpēti. Šajā ekspertīžu virzienā nozīmīgākie izaicinājumi stratēģijas periodā saistīti ar ekspertu kompetences uzturēšanu un starptautiskās sadarbības īstenošanu.

Daktiloskopiskās ekspertīzes

Ņemot vērā pirkstu pēdu izpēti izplatīto pielietojumu noziegumu izmeklēšanā, prognozējams, ka stratēģijas plānošanas periodā šis ekspertīžu virziens joprojām saglabās savu aktualitāti. Eksperti turpinās darbu pie esošo ķīmisko un fizikālo metožu modifikācijas, lai efektīvizētu latento pirkstu pēdu atklāšanas.

Informācijas tehnoloģiju ekspertīzes

Informācijas tehnoloģiju izplatība, pieejamība, arvien pieaugošās tehnoloģiskās iespējas un ar to saistītais noziedzības pieaugums ir viens no būtiskākajiem faktoriem, kas ļauj prognozēt pieprasījuma palielināšanos pēc informācijas tehnoloģiju ekspertīzēm stratēģijas plānošanas periodā. Kā būtiskākais izaicinājums jāmin ekspertīžu kapacitāte un iespējas to paaugstināt, kā arī iespējas attīstīt jaunus ekspertīžu virzienus, kas nepieciešams, piemēram, saistībā ar strauju mobilo tehnoloģiju izplatības pieaugumu. Jaunie, potenciāli perspektīvie ekspertīžu attīstības virzieni – mobilo telefonu un mobilo ierīču izpēte, digitālo attēlu un videoierakstu izpēte (*digital imaging*), t.sk. sadarbībā ar autotehnisko ekspertīžu virziena ekspertiem ceļu satiksmes negadījumu izpēti jomā.

Dokumentu ekspertīzes

Ekonomiskās aktivitātes pieaugums, brīva preču, kapitāla kustība un cilvēku pārvietošanās brīvība visā ES teritorijā, kā arī nelegālās robežšķērsošanas gadījumu skaita pieaugums ir vieni no galvenajiem iemesliem, kas ļauj paredzēt stabilu pieprasījumu pēc dokumentu ekspertīzēm visā stratēģijas plānošanas periodā. Tā kā noziedznieku rīcībā nonāk arvien jaunākas tehnoloģijas dokumentu viltošanai, viens no nozīmīgākajiem faktoriem šī ekspertīžu virziena attīstībā ir tehnoloģiskā attīstība un ekspertu kompetences celšana.

Rokraksta, paraksta un lingvistiskās ekspertīzes

Lielākā daļa dokumentu Latvijā joprojām tiek parakstīti ar roku, tādēļ likumsakarīgi, ka rokraksta (paraksta) ekspertīze ir viens no pieprasītākajiem ekspertīžu virzieniem. Sagaidāms, ka tas saglabās savu aktualitāti arī stratēģijas plānošanas periodā. Viena no nozīmīgākajām starptautiskās sadarbības platformām rokraksta ekspertīzē, kas nodrošina tiesu ekspertu kvalifikācijas paaugstināšanu un informācijas apmaiņu, ir Ziemeļvalstu un Baltijas valstu rokrakstu ekspertu sadarbības forums.

Autotehniskās ekspertīzes

Birojs ir vienīgā tiesu ekspertīžu iestāde valstī, kas veic autotehniskās ekspertīzes – uzbraukuma gājējam mehānisma izpēti un transportlīdzekļu sadursmes mehānisma izpēti. Tā kā ceļu satiksmē iesaistīto transportlīdzekļu skaitam un ceļu satiksmes negadījumu skaitam pēdējos gados ir tendence pieaugt, paredzams, ka šis ekspertīžu virziens stratēģijas plānošanas periodā

saglabās savu aktualitāti un nepieciešamība pēc kvalitatīvām tiesu ekspertīzēm autotehnisko ekspertīžu jomā saglabāsies. Mobilo tehnoloģiju attīstība un izplatības pieaugums rada jaunus izaicinājumus un attīstības iespējas ceļu satiksmes negadījumu izpētē, tādēļ sagaidāms, ka šajā jomā pieaugs nepieciešamība pēc notikuma vietas videoierakstu izpētes. Jauni, potenciāli perspektīvi ekspertīžu attīstības virzieni – ceļu satiksmes negadījumu analīze, veicot notikuma vietas videoierakstu izpēti sadarbībā ar IT ekspertiem.

Reljefo numura zīmju izpēte

Birojs ir vienīgā tiesu ekspertīžu iestāde valstī, kas veic autotransporta reljefo numura zīmju izpēti. Pieaugot transportlīdzekļu skaitam, pieaug arī ar tiem saistītie noziegumi, tajā skaitā zādzības. Tādējādi paredzams, ka pieprasījums pēc autotransporta reljefo numura zīmju izpētes stratēģijas plānošanas periodā saglabāsies stabils. Latvijas tirgū parādotes jaunām transportlīdzekļu markām, attīstoties transportlīdzekļu numura zīmju viltošanas paņēmieniem un pieaugot pārrobežu noziegumu skaitam, pieaugs nepieciešamība pēc datu un pieredzes apmaiņas starpvalstu mērogā (t.sk. datubāzēm), kā arī aktuāla būs tiesu ekspertu kvalifikācijas paaugstināšana.

Trasoloģiskās ekspertīzes

Trasoloģiskās ekspertīzes ir saistītas ar plaša spektra noziegumu izmeklēšanu, tādēļ likumsakarīgi, ka pieprasījums pēc tām saglabās stabili pieaugošu tendenci arī stratēģijas plānošanas periodā.

2.1.3. Cilvēkresursu kapacitāte

Tiesu ekspertīze ir zināšanu ietilpīga joma, t.i., tiesu ekspertiem sekmīgai pienākumu izpildei ir nepieciešamas speciālas zināšanas, kā arī ir nepārtraukti jāveic ieguldījumi kompetences uzturēšanā. Tā kā Latvijā nav mācību iestādes, kas īstenotu programmas tiesu ekspertīzes jomā, birojs nodrošina savu tiesu ekspertu apmācību un nepārtrauktu kompetences celšanu. Papildus iekšējai apmācībai birojs nodrošina ekspertu stažēšanos Eiropas valstu ekspertīžu laboratorijās, galvenokārt Lietuvā un Igaunijā. Pateicoties Eiropas Savienības Tiesībaizsardzības iestāžu apmācības aģentūras (CEPOL) apmaiņas programmas sniegtajām iespējām, biroja eksperti ir stažējušies Čehijas, Slovākijas, Vācijas, Kipras, Ungārijas un Norvēģijas tiesu ekspertīžu laboratorijās. Pateicoties Eiropas Savienības līdzfinansētam projektam “Justīcija attīstībai”, biroja ekspertiem ir iespēja apmeklēt mācības un stažēties ārvalstu ekspertīžu iestādēs. Lai attīstītu profesionālās prasmes un zināšanas, tiek atbalstīta biroja ekspertu dalība Eiropas Tiesu ekspertīžu iestāžu asociācijas (ENFSI) ekspertu darba grupās un ENFSI projektos. Biroja eksperti piedalās šādu ENFSI ekspertu darba grupu darbā:

- Stikla un krāsas ekspertu darba grupa;
- Šķiedru un matu ekspertu darba grupa un darba grupas Vadības komiteja;
- Šāviena pēdu ekspertu darba grupa;
- Naftas produktu un viegli uzliesmojošu vielu ekspertu darba grupa;
- Dzīvnieku, augu un augsnes pēdu ekspertu darba grupa un darba grupas Vadības komiteja;
- Pirkstu pēdu ekspertu darba grupa;
- Informācijas tehnoloģiju tiesu ekspertu darba grupa;
- Dokumentu ekspertu darba grupa un darba grupas Vadības komiteja;
- Rokrakstu ekspertu darba grupa;
- Ceļu satiksmes negadījumu ekspertu darba grupa;
- Trasoloģijas ekspertu darba grupas.

Birojs piedalās arī ENFSI Kvalitātes un kompetences koordinēšanas darba grupas darbā.

2.1.4. Tehnoloģiskā kapacitāte

Tiesu ekspertīze ir tehnoloģiski ietilpīga joma, t.i., ekspertīžu nodrošināšanai nepieciešams

sarežģīts un dārgs aprīkojums. Pateicoties straujai tehnoloģiju attīstībai, laboratoriju iekārtas morāli noveco ātrāk nekā fiziski. Novecojis aprīkojums rada draudus ne tikai biroja spējam nodrošināt izpēti esošajā apjomā, bet ir būtisks šķērslis jaunu ekspertīžu iespēju attīstīšanai. Savukārt bez ekspertīžu iespēju attīstības tiesībsargājošo iestāžu kapacitāte reaģēt uz jauniem nozieguma veidiem ir būtiski ierobežotas. Tā kā biroja budžetā nav līdzekļu liela apjoma ieguldījumiem pamatlīdzekļos, resursi tiek rasti, piesaistot finansējumu no starptautiskajiem finanšu instrumentiem un papildu finansējumu no valsts budžeta līdzekļiem. 2018.gadā birojs uzsāka Eiropas Biroja krāpšanas apkarošanai (OLAF) finanšu programmas *Hercule III* līdzfinansēta projekta "VTEB kapacitātes celšana dokumentu izpētes jomā" īstenošanu. Projekta ietvaros tiks iegādātas ekspertīžu iekārtas 0,8 milj. eiro vērtībā, kā rezultātā būtiski tiks paaugstinātas biroja iespējas dokumentu un citu objektu ķīmiskajā izpētē.

2.1.5. Ekspertīžu darba elektronizācija

Videokonferences izmantošana ekspertu nopratināšanā un ekspertīžu noteicēju mācībās
Šveices sadarbības programmas projekta „Tiesu modernizācija Latvijā” ietvaros 2013.gadā divas biroja telpas tika aprīkotas ar videokonferenču iekārtām, tehniski nodrošinot iespēju ekspertu nopratināšanu tiesā veikt attālināti, ietaupot tiesu ekspertu darba laiku un biroja finanšu resursus. 2017.gadā jau 74% no liecībām tiesā biroja eksperti sniedza attālināti videokonferences veidā. Tāpat birojs turpina nodrošināt videokonferences arī citu tiesu ekspertīžu iestāžu ekspertu un privāto tiesu ekspertu dalībai tiesas sēdēs. Apmēram puse no visām videokonferencēm tiek nodrošinātas citu tiesu ekspertīžu iestāžu ekspertu nopratināšanai. 2017.gadā birojā projekta “Justīcija attīstībai” ietvaros tika uzstādīta videokonferenču iekārta apmācības nodrošināšanai. Šis aprīkojums būtiski paaugstina biroja kapacitāti nodrošināt mācības ekspertīžu noteicējiem attālināti, tādējādi ietaupot laiku un valsts budžeta līdzekļus.

Ekspertīžu pārvaldības elektronizācija

2018.gadā birojs parakstīja līgumu ar Tiesu administrāciju par Eiropas Reģionālās attīstības fonda projekta “TIS attīstība” realizāciju. Projekta virsmērķis ir izveidot vienotu un efektīvu tiesvedības elektronisko procesu, samazinot tiesvedības termiņus un nodrošinot informācijas pieejamību un atklātību. Projekta ietvaros birojs nodrošinās ekspertīžu informācijas elektronisku iesniegšanu E-lietas portālā (e-lietas procesiem). Projekta rezultātā tiesu ekspertīžu informācija būs pieejama elektroniski E-lietas portālā un būs izmantojama lietu vešanai elektroniskā formā.

3. Darbības virziena mērķis: nodrošināt savlaicīgas, objektīvas, tiesiskas un zinātniski pamatotas tiesu ekspertīzes kriminālprocesā un administratīvajā procesā pēc tiesībsargājošo iestāžu pieprasījuma, kā arī civilprocesā

4. Darbības virziena prioritātes, īstenojamie pasākumi un rezultāti:

Birojs izvirza šādas prioritātes:

1. tiesu ekspertīzes kapacitātes paaugstināšana;
2. augsta un starptautiski atzīta tiesu ekspertīzes kvalitātes standarta nodrošināšana;
3. tiesībsargājošo iestāžu un tiesu darbinieku kompetences celšana tiesu ekspertīzes jautājumos.

Birojs plāno sasniegt šādus rezultātus:

1. ekspertu īpatsvars, kas paaugstinājuši kvalifikāciju ārvalstu tiesu ekspertīžu iestādēs, ekspertīžu darba grupās, starptautiskās mācībās vai projektos līdz 2020.gadam – 90%;
2. klientu apmierinātība ar biroja pakalpojumiem līdz 2020.gadam - 97%;
3. videokonferenču izmantošana biroja tiesu ekspertu nopratināšanā līdz 2020.gadam – 90%;
4. veikti praktiski pētījumi jaunu ekspertīzes virzienu attīstīšanai līdz 2020.gadam – 4 pētījumi.

Biroja pamatdarbības rezultāti					
Rezultāta formulējums	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības			
		2017 (izpilde)	2018	2019	2020
Tiesu ekspertīzes ir savlaicīgas, objektīvas, tiesiskas un zinātniski pamatotas.	Veiktas tiesu ekspertīzes (skaits)	1 798	2000	2000	2000
	Vidējais tiesu ekspertīžu izpildes ilgums (dienās)	34	34	34	34
	Atbilstoši ISO 17025 standartam akreditēto tiesu ekspertīzes metožu skaits	60	60	60	61
	Atbilstoši ISO 17025 standartam akreditēto tiesu eksperta specialitāšu skaits	16	16	16	16
	Dalība starptautiskās prasmes pārbaudēs (skaits)	21	17	17	17
	Mācību un informatīvie pasākumi ekspertīžu noteicējiem (skaits)	9	8	8	8
	Ekspertu pārstāvība ENFSI darba grupās (skaits)	11	11	11	11
	Publikācijas un prezentācijas starptautiskās sanāsmēs un konferencēs	24	18	18	18

4.1. Pasākumi darbības virziena īstenošanai

4.1.1. Tiesu ekspertīžu kapacitātes paaugstināšana

Šī uzdevuma īstenošanai biroja resursi tiks koncentrēti šādos virzienos:

- darba plūsmas optimizēšana, produktivitātes paaugstināšana un izmaksu samazināšana, ieviešot jaunus un progresīvus darba organizācijas paņēmienus:
  - (-) nodrošinot dīkstāves laika (t.i. posms, kad ar ekspertīzi netiek strādāts) samazināšanu;
  - (-) samazinot administratīvās izmaksas, kur tas iespējams.
- ekspertu profesionālās kvalifikācijas celšana:
  - (-) rūpīgi izvērtējot mācību prioritātes un vajadzības, kā arī atbilstību stratēģijā izvirzītajiem uzdevumiem;
  - (-) paredzot, ka 80% no mācībām ir specializētas atbilstoši eksperta specialitātei un 20% ir saistītas ar radniecīgām un starpnozaru ekspertīzēm, tiesu ekspertīzes nozares attīstību, tiesībaizsardzības jomas aktualitātēm un citiem jautājumiem (t.sk., informācijas drošības, pretkorupcijas pasākumi iestādē);
- jaunu tiesu ekspertu sagatavošana biroja kompetences jomās un atbilstoši

prognozējamajam pieprasījumam:

- (-) prioritāri aicinot jau esošos biroja ekspertus papildus iegūt tiesu eksperta sertifikātu citās tiesu ekspertīžu specialitātes jomās;
- (-) piesaistot jaunus darbiniekus.
- materiāli tehniskā nodrošinājuma uzlabošana:
  - (-) prioritāri jomās, kur esošais aprīkojums ir novecojis;
  - (-) jomās, kur ir lielāks ekspertīžu pieprasījums vai prognozējams pieprasījums nākotnē;
  - (-) dodot priekšroku tehnoloģijām ar iespējami augstāku funkcionalitāti un maksimāli plašu pielietojumu, t.i., tādām, kas var tikt izmantotas vairākos izpētes virzienos;
  - (-) piesaistot finanšu resursus no starptautiskajiem finanšu instrumentiem un valsts budžeta.
- jaunu izpētes virzienu attīstīšana, t.sk. jaunu ekspertīžu metožu izstrāde un ieviešana:
  - (-) mobilo ierīču izpētei un digitālā attēla izpētei;
  - (-) dokumentu izpētē ar Ramana spektrometru un Ultra augstas izšķirtspējas šķidrumu hromatogrāfu, tostarp organisko pigmentu izpētē krāsās un dokumentu materiālos, rakstītā teksta (rakstāmmateriāla) vecuma noteikšanā;
  - (-) organisko šāviena pēdu izpētē.
- tehnisko līdzekļu, tajā skaitā videokonferenču izmantošana ekspertu nopratināšanā:
  - (-) nodrošinot, ka 90% biroja ekspertu dalības tiesas sēdēs notiek attālināti;
  - (-) paplašinot pierādījumu demonstrēšanas iespējas, izmantojot videokonferenču iekārtas (t.i., izmantojot attēlus, video, datormodelēšanu).
- informācijas tehnoloģiju plašāka izmantošana tiesu ekspertīzes darba plānošanas un organizācijas nodrošināšanā:
  - (-) turpinot darbu projektā “Tiesu informatīvās sistēmas (TIS) attīstība” un nodrošinot ekspertīžu informācijas pieejamību E-lietā;
  - (-) uzsākot 2019.gadā pilotprojektu eksperta atzinuma parakstīšanai ar elektronisko parakstu, ja saņemta klienta piekrišana.
- dalība darba grupas sastāvā tiesu ekspertīžu institūta reformas ieviešanai, turpinot darbu pie izvērtējuma par efektīvāko risinājumu tiesu ekspertīzes pakalpojuma nodrošināšanai, un, iespējams, vienotas tiesu ekspertīžu iestādes izveidi atbilstoši Ministru kabineta dotajam uzdevumam par rīcības plāna izstrādi tiesu ekspertīžu institūta reformas ieviešanai (2017. gada 28. augusta sēdes protokola Nr. 41 1. § 24. punkts).

4.1.2. Augsta un starptautiski atzīta tiesu ekspertīzes kvalitātes standarta nodrošināšana

Šī uzdevuma īstenošanai biroja resursi tiks koncentrēti šādos virzienos:

- akreditācijas sfēras uzturēšana esošajā apjomā un tās paplašināšana:
  - (-) prioritāte tiks dota pieprasītākajiem biroja ekspertīžu veidiem.
- esošo izpētes metožu pārskatīšana un pilnveidošana, jaunu metožu ieviešana atbilstoši:
  - (-) zinātniski praktiskajiem pētījumiem un tehnoloģiju iespējām;
  - (-) izmaiņām un tendencēm ekspertīžu noteicēju vajadzībās.
- zinātniski praktisko pētījumu veikšana biroja ekspertīžu jomās, t.i., pētījumi par izpētes objektu īpašībām, metožu validācija, hipotēžu pārbaude u.c., kā arī dalība starptautisko pētījumos:
  - (-) primāri tiks atbalstīti pētījumi, kas saistīti ar esošo metožu pilnveidošanu, ar ekspertīžu kvalitātes uzlabošanu un procesu optimizāciju;
  - (-) jaunu pētījumu virzienu un metožu attīstīšana biroja ekspertīžu jomās;
  - (-) tiks atbalstīta dalība ENFSI un starptautisku finanšu instrumentu finansētos

- pētījumos.
- līdzdalība starptautiskās prasmes pārbaudēs:
    - (-) tiks nodrošināta tādā apjomā, kas nepieciešams ekspertīžu kvalitātes uzturēšanai, sabalansējot izmaksas ar potenciālo ieguvumu, vidēji gadā 17 prasmes pārbaudes;
    - (-) pēc iespējas nosedzot visas biroja ekspertīžu jomas.
  - līdzdalība Eiropas Tiesu ekspertīžu iestāžu asociācijas tiesu ekspertu darba grupās un to vadības komitejās:
    - (-) tiks atbalstīta ekspertu dalība darba grupās, kas saistītas ar biroja īstenotajiem tiesu ekspertīžu virzieniem;
    - (-) uzsvaru liekot uz produktīvu darbību – aktīvu dalību darba grupu iniciētos projektos, semināros, konferencēs, sagatavojot ziņojumus, prezentācijas, veicot informācijas apmaiņu un piedaloties citos pasākumos ar skaidru ieguvumu birojam.
  - līdzdalība Baltijas valstu Tiesu ekspertīžu iestāžu asociācijas (BVTEIA) darbā; atbalstot ciešākas un plašākas sadarbības iniciatīvas starp Baltijas valstu tiesu ekspertīžu iestādēm, it īpaši:
    - (-) kopīga dalība starptautisko finanšu instrumentu projektos;
    - (-) kopīgas ekspertu mācības un pieredzes apmaiņas pasākumi;
    - (-) sadarbība datubāzu un reģistru izveidē;
    - (-) semināru un konferenču rīkošana.
  - starptautisku konferenču, semināru un mācību organizēšana tiesu ekspertīzes jautājumos tiks atbalstīta:
    - (-) ENFSI sanāksmju un ekspertu darba grupu, darba grupu vadības komiteju sanāksmju rīkošana Latvijā;
    - (-) pasākumu organizēšana projekta “Justīcija attīstībai” ietvaros;
    - (-) mācību organizēšana CEPOL ietvaros;
    - (-) kā arī citi līdzīgi ar tiesu ekspertīzi saistīti pasākumi.
  - tiesu ekspertu stažēšanās, pieredzes apmaiņa Eiropas tiesu ekspertīžu laboratorijās, atbalstot ekspertu stažēšanos Ziemeļvalstu un Baltijas valstu tiesu ekspertīžu laboratorijās, kā arī citu valstu laboratorijās, kas spēj nodrošināt atbilstošu mācību kvalitāti, vai kuru veiktie pētījumi, izmantotās tehnoloģijas var nest labumu biroja attīstībai.
  - starptautisko finanšu instrumentu piesaiste, līdzdalība projektos, kas saistīti ar tiesu ekspertīzes kvalitātes paaugstināšanu, informācijas apmaiņu, tiesu ekspertu kompetences celšanu.

4.1.3. Tiesībsargājošo iestāžu un tiesu sistēmas darbinieku kompetences celšana tiesu ekspertīžu jautājumos

Šī uzdevuma īstenošanai biroja resursi tiks koncentrēti šādos virzienos:

- lekciju, semināru, konferenču organizēšana tiesībsargājošo iestāžu un tiesu sistēmas darbiniekiem par biroja īstenotajiem tiesu ekspertīžu virzieniem;
  - (-) mācības primāri tiks koncentrētas uz to neskaidrību novēršanu un jautājumu risināšanu, kas ekspertīžu noteicējiem un biroja ekspertiem radušās praktiskajā ikdienas darbā;
  - (-) jaunajiem tiesībsargājošo iestāžu un tiesu darbiniekiem tiks sniegts ieskats tiesu ekspertīzes pamatjautājumos.
- metodisko materiālu un ieteikumu, rokasgrāmatu sagatavošana par biroja piedāvātajiem tiesu ekspertīžu virzieniem. Izstrādāto materiālu pieejamība primāri tiks nodrošināta elektroniski biroja mājaslapā. Ja tiks nodrošināts finansējums, tiks izskatīta iespēja

sagatavot materiālus arī drukātā formā.

- videokonferenču tehnoloģijas izmantošana ekspertīžu noteicēju apmācībām:
(-) tiks uzsākts pilotprojekts ekspertīžu noteicēju mācību nodrošināšanai, izmantojot videokonferences aprīkojumu, tostarp organizējot mācības reģionos un tematiskās mācības konkrētos ekspertīžu veidos.

Iesaistītās iestādes

Tieslietu ministrija, Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs LATAK, Tiesu administrācija, Valsts policija, tiesas, prokuratūra.

Sadarbības partneri: ENFSI, Latvijas un ES tiesu ekspertīžu iestādes.

5. Darbības spēju izvērtējums

Būtiskākie faktori, kas ietekmē birojam uzticēto funkciju un stratēģijā izvirzīto uzdevumu izpildi, ir:

- *administratīvā kapacitāte*; ņemot vērā tiesu ekspertīzes jomas dinamisko attīstību, ievērojama nozīme ir biroja spējai paredzēt un reaģēt uz tiem faktoriem, kas var ietekmēt nozares attīstību vidējā termiņā un ilgtermiņā – noziedzības, arī starptautiskās, attīstības tendences, ekspertīžu noteicēju vajadzības pēc jauniem izpētes virzieniem, tehnoloģiju sniegtās iespējas un ar to saistīti iespējamie uzlabojumi ekspertīžu metodēs vai nepieciešamība attīstīt jaunus izpētes virzienus un metodes. Tā kā jaunu izpētes virzienu attīstīšana un metožu ieviešana ir laikietilpīga un prasa ievērojamus ieguldījumus, nozīmīga ir biroja spēja precīzi plānot cilvēkresursu un tehnoloģiskās vajadzības, priekšroku dot tehnoloģijām ar maksimāli augstu un diversificētu funkcionalitāti, kā arī veicinot ekspertu prasmju un zināšanu daudzpusību, piemēram, stimulējot ekspertus apgūt jaunas tiesu ekspertīžu specialitātes.
- *ekspertīžu kapacitāte biroja ekskluzīvajos ekspertīžu virzienos*; vērtējot pēc ekspertīžu skaita, lielākā daļa no biroja ekspertīžu darba tiek veikta biroja ekskluzīvajos darbības virzienos, t.i., virzienos, kas Latvijā netiek īstenoti nevienā citā ekspertīžu iestādē kā tikai birojā. Tādēļ šo ekspertīžu virzienu attīstībai birojā arī turpmāk jāpievērš pastiprināta uzmanība. Šie ekspertīžu virzieni ir krāsu un pārklājumu izpēte, polimēru izstrādājumu izpēte, stikla izpēte un šāvienu pēdu ķīmiskā izpēte, augsnes un augu valsts objektu izpēte, transportlīdzekļu tehniskā stāvokļa izpēte un sadursmes mehānisma izpēte, autotransporta reljefo numura zīmju izpēte.
- *kvalitātes vadības kapacitāte*; biroja kvalitātes vadības politika tiek īstenota ar kvalitātes vadības sistēmu, kas ieviesta atbilstoši standarta LVS EN ISO/IEC 17025:2005 "Testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju kompetences vispārīgās prasības" prasībām. Tā kā kvalitātes sistēmas uzturēšana un pilnveidošana ir saistīta ar administratīvajiem un finanšu resursiem, biroja spēja nodrošināt turpmāku akreditācijas sfēras uzturēšanu un paplašināšanu ir pamatā saistīta ar finanšu un administratīvo resursu pieejamību .
- *profesionālā kapacitāte*; biroja profesionālā kapacitāte saistīta ar ekspertu spējām praksē precīzi un juridiski korekti piemērot tiesu ekspertīžu metodes, sniegt objektīvu eksperta atzinumu, kā arī pārliecinoši pamatot savus secinājumus tiesā. Būtiskākie faktori, kas ietekmē profesionālo kapacitāti, ir ekspertu izglītība, saņemtā apmācība tiesu eksperta sertifikāta iegūšanai, kvalifikācijas paaugstināšanas pasākumu pieejamība – dalība specializētos tiesu ekspertu mācībuursos, semināros, konferencēs, kā arī līdzdalība starptautiskās tiesu ekspertu darba grupās un citos tiesu ekspertu forumos.
- *Zinātniski praktisko pētījumu kapacitāte*; zinātniski praktisko pētījumu kapacitāte saistīta ar tiesu ekspertu spēju ne tikai korekti praksē piemērot tiesu ekspertīžu metodes, bet arī pašiem veikt vai piedalīties pētījumos biroja ekspertīžu jomās. Šādi pētījumi ir nozīmīgi, lai pilnveidotu esošās ekspertīžu metodes, nodrošinot augstāku precizitāti, rezultātu ticamību, ātrāku izpēti, kā arī liktu pamatus jauniem izpētes virzieniem un metodēm. Būtiskākie faktori, kas var ietekmēt biroja pētījumu

kapacitāti, ir atbilstoši kvalificētu darbinieku pieejamība, laika resurss un pieejamais tehnoloģiskais nodrošinājums.

- *starptautiskās sadarbības kapacitāte*; starptautiskā sadarbība ar ārvalstu tiesu ekspertīžu iestādēm, dalība ENFSI un tās ekspertu darba grupās ir būtiska, lai nodrošinātu tiesu ekspertu kvalifikāciju, informācijas apmaiņu tiesu ekspertīzes jautājumos, līdzdalību starptautiskos projektos, kā arī saņemtu atbalstu no citu valstu tiesu ekspertīžu iestādēm jautājumu risināšanā, kur birojam pietrūkst savas kapacitātes vai tehnoloģiju. Birojam nozīmīga ir iespēja piedalīties starptautiskos tiesu ekspertu semināros un konferencēs, savukārt biroja kvalitātes sistēmas pilnvērtīgai funkcionēšanai ir nepieciešams nodrošināt biroja ekspertu līdzdalību starptautiskās prasmes pārbaudēs. Šādas prasmes pārbaudes uzskatāmā veidā ļauj pārlicināties par biroja spējām sniegt pamatotus un starptautiski atzītus izpētes rezultātus. Būtiskākie faktori, kas var ietekmēt biroja starptautiskās sadarbības kapacitāti, ir tiesu ekspertu kvalifikācija un svešvalodu zināšanas, komunikācijas prasmes, kā arī finansējums.
- *tehnoloģiskās attīstības kapacitāte*; biroja tehnoloģiskās attīstības kapacitāte saistīta ar biroja iespējām nomainīt fiziski vai morāli novecojušo aprīkojumu ar jaunu, kā arī iegādāties modernas tehnoloģijas tiesu ekspertīzes iespēju paplašināšanai un uzlabošanai. Tehnoloģiju pilnvērtīga izmantošana tiesu ekspertīzē ir nesaraucjami saistīta ar biroja zinātniski praktisko pētījumu kapacitāti - spējām pilnveidot esošās izpētes metodes, likt pamatus jauniem izpētes virzieniem, kā arī iespējām starptautiskās sadarbības ceļā izvērtēt nepieciešamo iekārtu iegādi, pirms iegādes pārbaudīt to iespējas citu tiesu ekspertīžu iestāžu laboratorijās. Viens no būtiskākajiem elementiem šeit ir finansējuma pieejamība.

Valsts tiesu ekspertīžu biroja
vadītāja

M. Čentoricka

10.01.19.